

ชื่อโครงการ : แผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงพร อ่อนหวาน¹

ระยะเวลาทำการวิจัย: 1 มิถุนายน 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2560

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีโครงการย่อยทั้งหมด 3 โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต ให้เกิดมูลค่าเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเหมาะสม 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้กับคนในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต ให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ด้วยตนเอง 3) เพื่อพัฒนาการตลาดที่เหมาะสมสำหรับศูนย์บริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต 4) เพื่อพัฒนาเครือข่ายและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต และ 5) เพื่อเสนอแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบนพื้นที่สูงโดยใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือ ในเขตบริการศูนย์การเรียนบ้านนาโต แผนงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยพื้นที่ศึกษาเลือกมาจากหมู่บ้านที่อยู่ในเขตให้บริการของศูนย์การเรียนบ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง ได้แก่ บ้านนาโต บ้านโป่งไฮ และบ้านห้วยกระ รวมถึงศึกษาในศูนย์การเรียนบ้านนาโตด้วย ผลการศึกษานำเสนอได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่าทั้ง 4 กลุ่มชุมชน ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรที่เป็นของดี และจุดเด่นที่จะนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยว ได้แก่ บ้านนาโต ชาติพันธุ์ไทยใหญ่ เลือกสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตไทยใหญ่ บ้านโป่งไฮ ชาติพันธุ์อาข่า เลือกเส้นทางเดินป่าอนุรักษ์ และวิถีชีวิตอาข่า บ้านห้วยกระ ชาติพันธุ์อาข่า เลือกสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และวิถีชีวิตอาข่า และศูนย์การเรียนบ้านนาโต มีนักเรียนและนักศึกษาหลายชาติพันธุ์ เลือกฐานเรียนรู้การเกษตรที่มีอยู่แล้วภายในศูนย์ เกิดแกนนำในการขับเคลื่อนทั้ง 4 กลุ่มในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีโครงสร้างคณะกรรมการและระบบการบริหารจัดการกลุ่มที่ชัดเจนโปร่งใส และมีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านนาโต มีคณะกรรมการรวม 11 คน กลุ่มการท่องเที่ยว

¹ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

โดยชุมชนบ้านโป่งไฮ มีคณะกรรมการรวม 9 คน กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยกระ มีคณะกรรมการรวม 10 คน และชมรมชีวิตวิถี ของศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต มีคณะกรรมการรวม 10 คน โดยทั้ง 4 กลุ่มท่องเที่ยวมีโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่คัดเลือกมาจากฐานทรัพยากรของชุมชน และเพื่อให้สามารถจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ด้วยตนเองตัวแทนแกนนำจากทั้ง 4 กลุ่มท่องเที่ยว ร่วมกันจัดตั้ง ‘ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่ฟ้าหลวง’ มีโครงสร้างคณะกรรมการและระบบการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนศูนย์ มีการพัฒนาแผนการตลาดที่เหมาะสมขึ้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ต่อไป รวมถึงมีเครือข่ายและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนอำเภอแม่ฟ้าหลวง ที่จะทำงานกับหน่วยงานสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด และหน่วยงานสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพของคนในกลุ่มท่องเที่ยวได้ต่อไป สำหรับแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบนพื้นที่สูง มีทั้งส่วนที่มาจากภายในคือคณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวและคนในชุมชน และหน่วยงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในระดับภูมิภาค

คำสำคัญ : ชุมชนบนพื้นที่สูง การท่องเที่ยวโดยชุมชน ศูนย์การเรียนรู้บ้านนาโต อำเภอแม่ฟ้าหลวง

Project Name: Upland Community Strengthening in Baan Nato Learning Center
Service Area, Mae Fah Luang District, Chiang Rai, Through Community-
Based Tourism

Researcher: Assistant Professor Duangporn Onwan²

Research Period: 1 June, 2016 - 31 May, 2017

ABSTRACT

The Upland Community Strengthening in Baan Nato Learning Center Service Area, Mae Fah Luang District, Chiang Rai, Through Community-Based Tourism Project, consists of 3 sub-projects, with the following objectives: 1) to increase the capacity of community-based tourism resources in Baan Nato Learning Center service area, adding more value to them, to serve as decent community-based tourist attractions; 2) to enhance community-based tourism management capacity of the local people in Baan Nato Learning Center service area, making them independent on community-based tourism management; 3) to develop appropriate marketing strategies for community-based tourism in Baan Nato Learning Center service area; 4) to develop suitable network and style of community-based tourism management in Baan Nato Learning Center service area; and 5) to suggest the guidelines for upland community strengthening in Baan Nato Learning Center service area through community-based tourism.

This project is a combination of both qualitative and quantitative researches, with the study target covering several villages in Baan Nato Learning Center service area, Mae Fah Luang District, namely Baan Nato, Baan Pong Hai and Baan Huay Kra, including Baan Nato Learning Center itself. Findings of the study are as follows:

² Business Administration and Liberal Art Faculty, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai

All the 4 community groups, whose capacities have been enhanced, are well aware of the tourism resources values and ways to promote their relevant strengths in terms of tour activities and itineraries, which cover:

- Baan Nato, Shan ethnic group, choose the holy places and Shan's ways of living as their selling points;
- Baan Pong Hai, Akha ethnic group, choose the conserved forest hiking and Akha's ways of living as their selling points;
- Baan Huay Kra, Akha ethnic group, choose the holy places and Akha's ways of living as their selling points; and
- Baan Nato Learning Center, a combination of students from various ethnic groups, choose the existing agricultural learning bases as their selling points.

This initiates core leaders from all the 4 community-based tourism groups, with clear and transparent committee structures and management systems while the benefits obtained can be fairly shared among all concerned. These include Baan Nato Community-Based Tourism Group, which consists of 11 people; Baan Pong Hai Community-Based Tourism Group, 9 people; Baan Huay Kra Community-Based Tourism Group, 10 people; and the Bioway Club of Baan Nato Learning Center, 10 people in the committees respectively.

All the 4 community-based tourism groups have selectively developed the tour itineraries and activities based on existing community resources. And in order to enable independent community-based tourism management, the core leaders from all these 4 tourism groups have jointly founded "Mae Fah Luang Community-Based Tourism Coordination Center", with committee and tourism management system set up to drive the works of the Center. Appropriate marketing strategies have been developed as the Center's operation guidelines. The community-based tourism network and management style have also been determined by Mae Fah Luang Community-Based Tourism Coordination Center, who will further co-work with the public relations and marketing agencies, including the work units responsible for enhancement of the tourism groups'

capacities. The upland community strengthening guidelines have been obtained internally from the committee, the tourism group members, the community people, and the concerned work units both inside and outside the community, as well as the relevant policies of the central and provincial public sectors.

Key Words: Upland Community, Community-Based Tourism, Baan Nato Learning Center, Mae Fah Luang District